

شوروشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

بنیادهای

نخبه پرور

جایزه علمی برای دانش پژوهان جوان

محمد شریف تابع بردبار *

چکیده

در این انتخاب خواهد داشت. در بعضی موارد داشتن سابقه ی کار تحقیقاتی برای محقق (مانند دوره پسادکتری) هم لازم است. تقریباً در مورد اعطای جوایز محدودیت سنی برای متقاضیان وجود دارد. در مورد بعضی جوایزی که توسط نهادهای علمی اعطا می شود عضویت در آن نهاد برای متقاضیان ضروری می باشد. در مورد تعدادی از این جوایز متقاضیان می توانند سایر کشورهای جهان باشند. بعضی از بنیادها یا انجمن ها تنها به دانش پژوهان جوان کشوری یا منطقه ای اعطای جایزه می نمایند.

تعدادی از این جوایز با ذکر موسسه ی اعطا کننده ی آنها شرح ذیل معرفی می شوند.

هر ساله در بسیاری از نقاط دنیا و توسط نهادهای علمی مختلف جوایزی به دانش پژوهان جوانی که شایستگی های خود را به اثبات رسانده می شود؛ این جوایز می تواند به دانش پژوهان جوان همان منطقه جغرافیایی یا در سطح جهانی تعلق گیرد. هدف از اعطای چنین جوایزی کمک به پژوهشگران جوان برای شرکت در همایش های علمی، حمایت از ایده های نو، ایجاد انگیزه در دانشمندان جوان برای فعالیت های خلاقانه و جذب نیروهای جوان به فعالیت های علمی می باشد. انتخاب برندگان این جوایز معمولاً از طریق بررسی سوابق علمی و پژوهشی آنها یا ارائه یک طرح پیشنهادی و توصیه استادان شان صورت می گیرد و میزان جوایز اعطا شده توسط نهادهای مختلف هم متفاوت است. در این مقاله تعدادی از نهادهای اعطا کننده جوایز به طور مختصر معرفی می شود.

جایزه علمی برای دانش پژوهان جوان توسط همایش های علمی:

این جوایز معمولاً به صورت تقبل بخشی از هزینه سفر محقق جوان جهت شرکت در همایش صورت می پذیرد. البته این جایزه در همایش های مختلف به میزان متفاوت و در قالب های گوناگون داده می شود و همه همایش ها هم این جایزه را در برنامه خود ندارند. محدودیت سنی در همایش های مختلف می تواند متفاوت باشد اما معمولاً این جایزه به افراد زیر ۳۵ سال تعلق می گیرد. این افراد می توانند دانشجوی و یا محققان دارای مدرک دکتری باشند. انتخاب برگزیدگان هم بر اساس کیفیت خلاصه مقاله ارسال شده برای همایش، سوابق علمی و پژوهشی متقاضی و توصیه نامه استاد صورت می پذیرد.

جایزه آکادمی علوم ملی هند برای دانش پژوهان جوان؛
این جایزه به عنوان بالاترین نشان خلاقیت و کیفیت برای دانش پژوهان

واژگان کلیدی: :: ایجاد انگیزه در دانش پژوهان جوان، محدودیت سنی، سابقه علمی و پژوهشی، محقق دارای مدرک دکتری و پسادکتری، طرح پیشنهادی

مقدمه

مسئله وجود انگیزه مادی می تواند به حرکت علمی پژوهشگران جوان سرعت بخشد. سازمان های علمی مختلف هم با آگاهی از این موضوع و برای جذب جوانان با استعداد جامعه به سمت فعالیت های علمی، جوایز علمی را برای آنها در نظر می گیرند. مهم تر از ارزش مادی این جوایز، تشویق شدن توسط بزرگان علم می تواند به عنوان یک انگیزه ی قوی به حساب آید. در مورد بعضی از این جوایز افراد متقاضی باید یک طرح پیشنهادی را ارائه دهند که انتخاب بر اساس تازگی و کیفیت طرح صورت می گیرد. در موارد دیگر سوابق علمی و پژوهشی متقاضی ملاک انتخاب می باشد. البته در اکثر موارد توصیه نامه ی استاد نقش مهمی

ثبت نام رایگان در جلسه ی دو سال یک بار انجمن و هزینه ی شرکت در جلسه در صورت نیاز می باشد.

شرایط افراد مجاز به دریافت جایزه عبارت است از: عضویت کامل در انجمن و سابقه ی کمتر از ۸ سال فعالیت به عنوان محقق دارای مدرک دکتری (البته این مدت برای افرادی که به صورت پاره وقت کار می کرده یا فعالیت آنها به صورت منقطع بوده قابل افزایش است). مدارک فرد متقاضی باید توسط شخص سومی که او هم باید عضو کامل انجمن باشد ارائه شود و این مدارک شامل بیان موقیقت های تحقیقاتی متقاضی و سابقه علمی و پژوهشی او است [۳].

جایزه اسکوپوس^۲ برای پژوهشگر جوان هندی:

این جایزه توسط موسسه اسکوپوس برای محققان جوان کشور هند در نظر گرفته شده است و شامل یک نشان اسکوپوس و جایزه نقدی به مبلغ حداقل ۵۰۰۰۰ روپیه می باشد. شرایط برای نام نویسی به این صورت است که متقاضی باید ملیت هندی داشته باشد و تا پایان سالی که اعطای جوایز در آن صورت می پذیرد سن او از ۴۰ سال تجاوز نکند.

انتخاب برندگان در رشته های علوم زیستی، شیمی، زمین و اقیانوس شناسی، مهندسی، ریاضیات، پزشکی، فیزیک و علوم اجتماعی صورت می گیرد. معیارهای انتخاب هم تعداد مقالات چاپ شده در مجلات دارای ارزیابی علمی تخصصی^۵، تعداد استنادات به این مقالات و تعداد پته ها.

جایزه پژوهشگر جوان شرکت اینتل^۶:

نمایشگاه بین المللی علوم و مهندسی اینتل بزرگترین مسابقه علمی در سطح قبل از دانشگاه^۸ است که بیش از ۱۵۰۰ پژوهشگر جوان را از ۵۰ کشور جهان در کنار هم جمع می کند. هر ساله دانش آموزان با استعداد از سراسر دنیا برای دریافت جوایزی که مجموع ارزش آنها حدود ۴ میلیون دلار است با هم به رقابت می پردازند. از سال ۱۹۹۶ که اولین دوره این مسابقات برگزار گردید تاکنون تعداد راه یافتگان به مرحله ی نهایی حدود ۴۰ درصد و تعداد کشورهای شرکت کننده حدود ۷۰ درصد افزایش یافته است.

معیار انتخاب طرح پیشنهادی می باشد؛ جوایز به افراد برتر در ۱۸ دسته

جوانی که در هند فعالیت می کنند به حساب می آید. معیار انتخاب فعالیت های تحقیقاتی انجام شده محقق در هند می باشد و هر سال حد اکثر به ۳۰ نفر از محققان جوان تعلق می گیرد.

این جایزه شامل ۲۵۰۰۰ روپیه به صورت نقدی، یک مدال برنز و یک تقدیرنامه می باشد. محدودیت سنی ۳۵ سال سن در روز آخر سال قبل از اعطای جایزه می باشد [۱].

جایزه محقق جوان اروپا^۲:

این جایزه به منظور جذب دانش پژوهان جوان شاخص در اکثر زمینه های علمی و از تمامی کشورهای دنیا جهت برپایی گروه های تحقیقاتی در مراکز علمی اروپایی و در سال ۲۰۰۳ میلادی به وجود آمد. محل برگزاری مراسم اعطای این جایزه می تواند در هر کدام از کشورهای اروپایی باشد. برای شرکت در این رقابت علمی باید یک طرح پیشنهادی به همراه سوابق علمی و پژوهشی فرد فرستاده شود. نحوه انتخاب به صورت دو مرحله ای است، به این ترتیب که ابتدا یک مرحله داوری در داخل کشور صورت گرفته و مشروط به قبولی در این مرحله، این درخواست به بنیاد علمی اروپا (یکی از برگزارکنندگان مراسم) فرستاده می شود. در آنجا طرح توسط داوران بین المللی ارزیابی می شود. مهم ترین ملاکهای انتخاب را می توان کیفیت علمی و تازگی طرح، سطح علمی موسسه تحقیقاتی محل فعالیت، سابقه فعالیت به عنوان محقق دارای مدرک دکتری به مدت بین ۲ تا ۸ سال، سابقه ی علمی و پژوهشی محقق و میزان قابلیت او برای تبدیل شدن به یک محقق پیشرو در زمینه ی فعالیت خود می باشد.

متقاضیان از سراسر دنیا در صورت عضویت موسسه تحقیقاتی محل فعالیتشان در بنیاد علمی اروپا می توانند برای دریافت جایزه اقدام کنند. نکته جالب در مورد این جایزه این است که هیچ محدودیت سنی برای شرکت کنندگان آن وجود ندارد [۲].

جایزه انجمن داروسازی رفتاری اروپا برای پژوهشگران جوان^۳:

این جازه یکی از سه جایزه ای است که انجمن داروسازی رفتاری اروپا هر ساله اعطا میکند و شامل مبلغ ۷۵۰ یورو جایزه نقدی، یک گواهی یادبود،

خارج سلولی تحقیقات بارزی را انجام داده تعلق می‌گیرد. جایزه شامل یک گواهی و یک هدیه نقدی می‌باشد. افراد واجد شرایط باید کمتر از ۷ سال از اخذ آخرین مدرکشان گذشته باشد و در زمان ثبت نامشان در قید حیات باشند. گروه‌ها حق ثبت نام ندارند و برندگان دوره‌های قبلی نمی‌توانند دوباره ثبت نام کنند. میزان شرکت ثبت نام کنندگان در فعالیت‌های علمی از روی تعداد مقالات چاپ شده در مجلات دارای ارزیابی علمی معتبر و حضور در کنفرانس‌های معتبر ارزیابی می‌شود و دیگر معیارهای مهم در انتخاب عبارتند از: کیفیت تدریس در سطوح مختلف، میزان تبدیل یافته‌های علمی به محصولات قابل ارائه توسط صنعت و بخش خصوصی و عضویت در انجمن‌های حرفه‌ای مرتبط با رشته [۹].

جایزه پژوهشگر جوان شاخص مری لند^{۱۱}

این جایزه در سال ۱۹۵۹ برای شناسایی و تشویق فعالیت‌های بزرگی که توسط دانش پژوهان جوان در ایالت مری لند امریکا صورت می‌گیرد ایجاد شد. این جایزه که شامل مدال "آلن سی دیو مبلغ ۲۵۰۰ دلار هدیه نقدی است از طرف آکادمی علوم مری لند و مرکز علمی مری لند حمایت می‌شود و یکی از اهداف آن شناساندن موفقیت دانش پژوهان جوان به عموم مردم است [۱۰].

در ایران

در ایران جایزه جوان خوارزمی یک نمونه از جوایز است که هر ساله به پژوهشگران جوان که طرح‌های ابتکاری را عرضه می‌نمایند تعلق می‌گیرد. شایسته است مسئولان ذیربط با در نظر گرفتن اثار مثبتی که این جوایز می‌توانند در جذب جوانان مستعد به سمت فعالیت‌های علمی داشته باشند و با توجه به نمونه‌های خارجی نسبت به توسعه چنین جوایزی اقدام نمایند.

یادداشت‌ها:

- 1-The INSA Medal for Young Scientists
- 2-European Young Investigator Award
- 3-European Behavioral Pharmacology Society (EBPS)
- 4-Scopus Young Scientist Award
- 5- Peer Reviewing

مختلف اعطا می‌شود و جایزه نفرات اول تا چهارم به ترتیب ۳۰۰۰، ۱۵۰۰، ۱۰۰۰ و ۵۰۰ دلار می‌باشد. نفر اول هر دسته علاوه بر این، یک جایزه ۵۰۰۰ دلاری و یک کامپیوتر قابل حمل هم از شرکت اینتل جایزه می‌گیرد. به گروهی از برندگان که بیشترین امتیازات را کسب کرده‌اند هزینه‌ی کامل سفر برای شرکت در مسابقه‌ی پژوهشگر جوان اتحادیه اروپا^{۱۲} داده می‌شود. سه برنده که از میان برندگان ۱۸ دسته انتخاب می‌شوند در سمینار بین‌المللی علم برای جوانان^{۱۳} که هر ساله همزمان با مراسم اعطای جایزه نوبل در استکهلم برگزار می‌شود شرکت خواهند کرد. البته تمام جوایز این مسابقه از طرف شرکت اینتل نیست و نهادهای دیگر حمایت‌کننده این مسابقه از جمله مرکز ملی تحصیلات و علم تابوان^{۱۴}، شرکت آجیلنت^{۱۵} و مجمع علم و فناوری چین^{۱۶} هم در اعطای جوایز نقش دارند. لازم به ذکر است که حدود ۲۰٪ طرح‌های ارائه شده به مسابقه به پته ختم شده یا قابلیت تبدیل به پته را دارن [۶،۷].

جایزه سالانه‌ی پژوهشگر جوان مک دیارمید^{۱۷}

این جایزه هر ساله به دانشمندان جوان نیوزلندی که تحقیقات شاخصی را انجام داده و سبب جذب نسل جدید به فعالیت‌های علمی می‌شوند تعلق می‌گیرد. افرادی که کمتر از ۵ سال از اخذ مدرک دکترای آنها گذشته باشد مجاز به شرکت در مسابقه هستند. همچنین فقط افرادی که ملیت نیوزلندی دارند یا به طور دائم در نیوزلند ساکن هستند می‌توانند در مسابقه شرکت کنند. نحوه انتخاب به این صورت است که افراد واجد شرایط یک خلاصه ۷۵۰ کلمه‌ای از تحقیقات خود و همین سابقه‌ی علمی و پژوهشی را برای شرکت مربوط ارسال می‌کنند و در صورت بدست آوردن حد نصاب نمره قبولی توسط داوران پذیرفته می‌شوند. این افراد باید دو نوشته که توانایی آنها را در برقراری ارتباط با یک شنونده‌ی نوجوان نشان می‌دهد ارسال کنند. جایزه به افرادی که در مجموع دو مرحله امتیاز بیشتری کسب کنند تعلق می‌گیرد. کلاً مبلغ ۵۰۰۰۰ دلار به برگزیدگان تعلق می‌گیرد و جایزه نفر اول مبلغ ۱۰۰۰۰ دلار به همراه هزینه کامل شرکت در فستیوال علمی انگلستان می‌باشد [۸].

جایزه پژوهشگران جوان انجمن زیست‌شناسی خارج سلولی^{۱۸}

این جایزه هر سال به یک پژوهشگر جوان که در زمینه علوم زیست‌شناسی

۵- علی اکبر موسوی موحدی، ابوالفضل کیانی بختیاری و جمشیدخان چمنی «روش‌های تولید و اشاعه یافته‌های علمی» مجله رهیافت، فصلنامه سیاست علمی و پژوهشی، شماره ۳۱، صفحات ۵-۱۹ سال (۱۳۸۲)

6- <http://www.intel.com/pressroom/kits/education/isef.htm>

۷- غلامحسین حکیم الهی، جمشیدخان چمنی، ابوالفضل کیانی بختیاری و علی اکبر موسوی موحدی، «شیوه‌ها و راهکارهای ثبت اختراع و امتیازات آن از دیدگاه حقوقی»، مجله رهیافت، فصلنامه سیاست‌های علمی و پژوهشی، شماره ۳۴، صفحات ۶۷-۷۴، سال ۱۳۸۳.

8- <http://www.frst.govt.nz/awards-and-events/MacDiarmid-awards>

9 - http://www.sivb.org/awards_student_YoungScientist.asp

10- <http://www.mdsci.org/community/youngscientist.html>

6-patent

7-Intel young scientist award

8-pre college

9-European Union Contest for Young Scientists

10-International Youth Science Seminar

11-National Taiwan Science Education Center

12-Agilent Technologies

13-China Association for Science and Technology

14-MacDiarmid Young Scientists of the Year Award

15-Society for In Vitro Biology Young Scientist Award

16- Maryland Outstanding Young Scientist award

(OYS)

17- Allan C. Davis

منابع و مآخذ:

1- <http://www.insaindia.org/aa4young1.htm>

2- <http://www.esf.org/activities/euryi.html>

3- <http://www.ebps.org/prizes.htm>

4- http://209.85.135.104/search?q=cache:j05oKXY_N3QJ:asia.elsevier.com/htmlmailings/india.doc+scopus+young+scientist+award&hl=en&ct=clnk&cd=2

